

Krabbenscheer en Groene glazenmaker in Muntendam, 2011 t/m 2017.

In de zomer van 2011 zijn door ondergetekende alle waterpartijen binnen en aan de rand van Muntendam geïventariseerd op het voorkomen van Krabbenscheer en Groene glazenmakers. Van het buitengebied van Muntendam zijn de gebieden ten westen en ten oosten globaal bekeken op geschiktheid. Ten westen van Muntendam zijn op twee plaatsen mooie groeiplaatsen van Krabbenscheer aangetroffen. Deze staat aangegeven op de kaarten van Hoogezand – Sappemeer, als M1 en M2. In 2015 bleek dat M1 verdwenen is. De inventarisaties van de waterpartijen in Muntendam waren op 6 juli en 7 augustus 2011. De gegevens zijn aangevuld met waarnemingen die afkomstig zijn van waarneming.nl.

In 2012 is de Heemtuin vier maal bezocht.

In 2013 is de Heemtuin acht maal bezocht.

In 2014 is de Heemtuin vier maal bezocht.

In 2015 is de Heemtuin dertien maal bezocht.

In 2016 is de Heemtuin tien maal bezocht.

In 2017 is de Heemtuin zes maal bezocht.

Aantal planten KS per m2.

In 2016 zijn op 9 september 2015 en 6 juli 2016 aantallen planten KS per m2 bepaald. De uitkomsten hiervan zijn in de verslagen verwerkt.

Larvenhuidjes van glazenmakers:

In 2014 is een begin gemaakt met het zoeken naar larvenhuidjes op de planten krabbenscheer. Deze zijn in dat jaar niet zoveel mogelijk verzameld. In 2015 is dat wel gebeurd en in dat jaar waren er heel veel: naar schatting 1 per 1 m2. Omgerekend zijn dat er in dat jaar enige honderden geweest. In 2016 zijn de huidjes zoveel mogelijk verzameld op het noordoostelijke een zesde deel. Dat waren er in totaal 21. Voor de hele sloot zijn er dat dan ca. 120 geweest. Dit zijn mooie aantallen en dit betekend dat deze sloot van groot belang is voor de groene glazenmaker. In 2017 waren dit er een paar minder, namelijk 18.

Aanbevolen onderhoud:

In de sloot begint de Lisdodde zich fors uit te breiden ten koste van de krabbenscheer vegetatie. Aanbevolen wordt om deze zo volledig mogelijk te verwijderen.

12-08-2016: idem, geen huidjes.
10-09-2016: KS 11 planten.

Herman de Heer.

13-04-2017: KS ca. 1.500 planten; zien er vitaal uit; Lisdodde begint te woekeren; moet geschoond worden.

21-06-2017: KS ca. 1.500 en 1.000; erg laag water.

13-07-2017: KS ca. 3.000 planten.

26-07-2017: KS ca. 3.000 planten.

02-08-2017: idem; na stortbui zondag zijn de planten grotendeels onder water verdwenen.

03-10-2017: KS ca. 2.000 planten; lisdodde breidt snel uit.

Groene glazenmakers:

17-08-2011: GG – 2 M

14-09-2011: GG – 1 M.

18-08-2012: GG – 1 M en 1 V, eileggend.

04-09-2012: GG – 2 M.

10-07-2014: GG – V 1.

21-07-2014: GG – 1 ex.

20-08-2015: GG – 2 M.

09-09-2015: GG – 1 V, eileggend.

Erik Koning.

08-08-2017: GG – 3 ex.

09-08-2017: GG – 1 M.

19-08-2017: GG – 2 ex.

Ienne de Vries.

Bennie Oving.

Ienne de Vries.

Huidjes:

06-07-2011: GG - ca. 50 huidjes.

09-07-2012: GG – 4 huidjes.

10-07-2013: GG – 1 M, larvenhuidje.

17-07-2013: GG – 3 M en 2 V, larvenhuidjes; 1 Dood op huidje.

24-07-2013: GG – 3 M en 3 V, larvenhuidjes.

10-07-2014: GG larvenhuidjes: M – 2 en V – 7.

18-06-2015: geen huidjes.

25-06-2015: geen huidjes.

10-07-2015: veel huidjes; ca. 1 per 2 m².

14 verzameld: 1 A grandis M; 13 GG: 10 M en 3 V.

3 op huidje; Ae. cyanea: 1 op huidje en GG: 2 op huidje.

16-07-2015: veel huidjes; ca. 1 per m².

31 verzameld: A cyanea: M1, GG: M 12 en V 18.

23-07-2015: 2 huidjes: GG – 2 V. Totaal 2015: enige honderden, na extrapolatie!

10-06-2016: Geen huidjes gevonden.

30-06-2016: 5 huidjes GG – 2 M; Ae. cyanea: V 1; Ae. grandis: M1 en V 1.

06-07-2016: 3 GG huidjes: M 1; A. gr. 2 V.

08-07-2016: 6 Huidjes: GG – 4 M. en A gr. 2 V.

14-07-2016: 3 Huidjes: GG – 2 M en 1 V.

27-07-2016: 6 Huidjes: GG – 6 V.

04-08-2016: 5 Huidjes: GG – 5 V.

12-08-2016: geen huidjes meer gevonden. Totaal 2016: 28, waarvan 21 Groene glazenmaker.

21-06-2017: geen huidjes gezien.

13-07-2017: 20 huidjes: A vir: 9 M en 4 V; A. cyanea: 3M en 4 V.
26-07-2017: 7 huidjes verzameld; A. vir. 5 V; A. cyanea: 2 V.
02-08-2017: geen huidjes gevonden. Totaal 2015: 27, waarvan 18 Groene glazenmaker

B: Vijver, westzijde:

Coördinaten: 252.715 – 573.141

Krabbenscheer:

22-08-2011: vijver zuidwest van deze sloot. Hierin enkele kleinere veldjes Krabbenscheer.
Ongeveer 200 planten. Zeer geschikt voor Groene glazenmaker.
18-08-2012: KS wat achteruit gegaan; ca. 50 planten.
05-09-2013: KS ca. 80 planten.
20-03-2014 en later: geen planten zichtbaar.

Groene glazenmaker:

17-08-2011: GG – 2 M
22-08-2011: GG – 1 M en 1 V, eileggend.
18-08-2012: GG – 1 M

2. Plas in nabij gelegen natuurontwikkelingsgebied: (--> naar heide vennen)

07-08-2011: van afstand: lijkt niet geschikt.
2013: Zomer: inderdaad niet geschikt.

3. Plassen in nabij gelegen natuurontwikkelingsgebied: (--> naar heide vennen)

07-08-2011: van afstand: lijkt niet geschikt.
Zomer 2013: inderdaad niet geschikt.

4. Plassen Ruitershorn: 07-08-2011: niet geschikt.

5. Plas west van Domela Nieuwenhuisweg:

Coördinaten: 253.410 – 572.987

11-09-2008: KS - 400 planten
07-08-2011: geen KS gevonden.

Bert Oving.

6. Plas ten noorden van Broekemastraat:

Coördinaten: 253.420 – 573.080
11-09-2008: KS – 10001 planten
07-08-2011: geen KS gevonden.

Bert Oving.

7. Plas ten noorden van kerkhof:

07-08-2011: is visvijver – ongeschikt.

8. Plas in park ten zuiden van sportvelden:

07-08-2011: ongeschikt.

9. Meedenerdiep, noord van plas 7:

07-08-2011: ongeschikt.

10. Oude Verlaat:

07-08-2011: ongeschikt.
14-09-2011, zuidelijker: ongeschikt.

11. Beneden Verlaat, ten noorden van Veendam:

13-08-2010: diverse kleine plukjes KS
2011: niet bezocht.
2015: geen planten.

12. Vijver bij A.G. Wildervanckkanaal:

07-08-2011: lijkt visvijver – ongeschikt.

M1: wijk oost van Tripscompagnie, ter hoogte van Adriaan Tripbos. Deze plek is alleen via particulier terrein toegankelijk. Aangegeven op kaart Hoogezand-Sappemeer.

Krabbenscheer:

30-10-2013: KS lijkt o.k.
2016 en later: KS lijkt verdwenen.

Conclusie: in Muntendam en omgeving zijn in 2011 alleen in de Heemtuin waterpartijen met Krabbenscheer aangetroffen die geschikt zijn voor Groene glazenmakers. Groene glazenmakers zijn hier ook waargenomen.

Waarnemingen uit 2008 geven aan dat ook in twee vijvers, respectievelijk ten noorden en ten zuiden van de Broekemastraat, Krabbenscheer in (grote) aantallen voorkwam. In 2011 zijn deze velden Krabbenscheer niet terug gevonden.

In 2010 zijn ook in het Beneden Verlaat plukjes Krabbenscheer aangetroffen. Dit gebied is nog niet door mij bezocht.

Haaksbergen, 20 december 2017.

**Gerard Dutmer, libellendeskundige en adviseur voor Stichting Platform Berend Botje
Roofs 3**

7482 LJ Haaksbergen

Tel: 053 -5724180.

www.platformberendbotje.nl